

Homilie 17 mei 2026 - Zevende Paaszondag

Hand. 1:12-14: Volhardend gebed in een beloken tijd

Joh. 17:1-11a: Uit Jezus' Hogepriesterlijk Gebed

Hans Hauben

Geachte Medegelovigen,

Deze zondag valt in een zeer bijzondere tijdspanne, tenminste voor wie bewust meeleeft met de loop van de seizoenen, de gestalten van de maan en de volgorde der dagen, waarmee sedert onheuglijke tijden overal ter wereld de meeste religieuze feesten zijn verbonden.

Eigenlijk gaat het om een overgangperiode, enigszins te vergelijken met de dagen tussen Kerst en Nieuwjaar, een scharniermoment tussen twee hoogfeesten, waarvan het ene de afsluiting betekent van Jezus' verblijf op aarde en het andere de wereldwijde verspreiding inluidt van Zijn boodschap, te beginnen in Jerusalem en vervolgens, om Jezus' woorden te gebruiken, "over geheel Judea en Samaria en tot het uiteinde der aarde" (*Handelingen* 1:8). Verleden donderdag vierden we Hemelvaart. Volgende zondag, op het hoogfeest van Pinksteren, breekt de Heilige Geest door in al zijn jonge geweld, een Geest, die, om het populair te zeggen, nooit meer in de fles zal te krijgen zijn.

De eerste lezing kwam uit de *Handelingen van de Apostelen*. In dat boek beschrijft Lucas (die ook de auteur is van het naar hem genoemde evangelie) de geschiedenis van de Kerk in de eerste dertig jaar van haar bestaan. Vandaag gaat de aandacht uiteraard naar wat er te melden valt over die cruciale tussenperiode.

De manier waarop de leerlingen Jezus' Hemelvaart beleefden, werd uiteraard beïnvloed door het wereldbeeld van die dagen: hier beneden de aarde, daarboven de hemel als woonplaats van God, en daartussen de engelen als hemelse boodschappers. Hemelvaart werd dan ook letterlijk opgevat en ervaren als een "opstijging" naar hogere sferen, boven de wolken, al valt het op dat Lucas het in zijn beschrijving zeer sober houdt: hij maakt er geen schouwspel van. Het meest beklijvend zijn de twee mannen in witte gewaden met wie de apostelen plots oog in oog staan. "Mannen van Galilea, wat staat

gij naar de hemel te staren? Ooit zal Jezus die gij hebt zien vertrekken, op dezelfde wijze terugkomen.” Het zijn woorden die in ons geheugen staan gegrift en ons hoe dan ook uitzicht bieden op een verre, hoopvolle toekomst. Maar de rest van de boodschap is niet minder duidelijk: zit niet te staren naar de hemel, blijf niet dromen: keer zonder verpinken terug naar de dagelijkse werkelijkheid en sla de hand aan de ploeg. Vooruit!

De apostelen hadden het begrepen en daalden de Olijfberg af, terug naar de stad. Maar publiek optreden zat er voorlopig niet in. Daarvoor hadden ze nog teveel schrik na wat er rond Pasen met hun Meester was voorgevallen. Ze trokken zich discreet terug in “de bovenzaal waar ze verblijf hielden.” Waarschijnlijk ging het om dezelfde woning als die waar ze met Jezus het laatste avondmaal hadden gehouden.

Lucas noteert nauwkeurig de namen van de aanwezige apostelen: Petrus en Johannes, Jacobus en Andreas, Philippus en Thomas, Bartholomaeus en Mattheus, Jacobus de zoon van Alphaeus, Simon de IJveraer en Judas (mogelijk dezelfde als Thaddaeus), de zoon van een niet nader te identificeren Jacobus – Judas en Jacobus waren veel voorkomende namen, wat identificaties vaak moeilijk maakt. Er waren ook een aantal vrouwen. Slechts één wordt met name vermeld: Maria, de moeder van Jezus. Daarnaast kunnen we ervan uitgaan dat ook Maria van Magdala aanwezig was, samen met een paar andere vrouwen die erbij waren toen Jezus stierf. Opvallend is dat samen met Moeder Maria ook Jezus’ “broeders” worden vernoemd. In de jaren van Jezus’ publieke optreden schijnen zij zich eerder afzijdig te hebben gehouden, maar nu begonnen zij een actieve rol te spelen. De belangrijkste onder hen was ongetwijfeld Jacobus, die bekendstaat als de “Broeder des Heren.” Van Paulus, die hem verschillende keren persoonlijk heeft ontmoet, weten we dat hij een van de eersten was aan wie de verrezen Heer verscheen (1Kor. 15:7). Wellicht heeft *dat* feit bijgedragen tot zijn “bekering” en was het zelfs doorslaggevend. Later zou hij, na het vertrek van Petrus uit Jerusalem, de leiding nemen over de jonge plaatselijke christengemeenschap, die vooral bestond uit christelijke Joden. Heel zijn leven zou Jacobus trouw blijven aan de Joodse wetten en tradities van zijn volk, tot hij in 62, op aansporen van de toenmalige hogepriester (die misbruik maakte van de tijdelijke afwezigheid van een Romeins goeverneur), ter dood werd gebracht.

Tot in het begin van de tweede eeuw zou de familie van Jezus trouwens nog een leidende rol spelen onder de Joodse christenen van Palestina. Vanaf het jaar 135 zou de

christelijke kerk van Jerusalem geleid worden door niet-Joodse bisschoppen. Dat zijn zaken die bij de meesten onder ons onbekend zijn. Toch werpen zij een licht op de aanwezigheid en zelfs de invloed van Jezus' naaste omgeving in Joodse middens.

Maar keren we terug naar de 'beloken dagen' van die fameuze lente van het jaar 30 (of 33). Verder in het eerste hoofdstuk van de 'Handelingen der Apostelen' wordt beschreven hoe de vrijgekomen plaats van de verrader Judas Iskarioth werd ingenomen door een zekere Matthias. Het initiatief kwam van Petrus, die al van bij het begin zijn verantwoordelijkheid als leider van de apostelen opnam. Hij wilde de groep van de "Twaalf" weer volmaken. Twaalf is een symbolisch getal, dat hier verwijst naar de twaalf stammen van Israël. Tegelijkertijd wilde Petrus wellicht subtiel aangeven dat de jonge Kerk de plaats had ingenomen van datzelfde Israël. De aanwijzing van de nieuwe apostel gebeurde gedeeltelijk (d.w.z. na een preselectie) door loting. Het is een procedure die nog altijd wordt toegepast in de Koptische Kerk van Egypte, telkens wanneer een nieuwe paus van Alexandrië moet worden aangesteld. Voor het laatst gebeurde dat in 2012, bij de troonsbestijging van Tawadros (= Theodoor) II, de opvolger van de grote Shenouda III (1923-1971-2012). De loting is altijd publiek en grijpt plaats in aanwezigheid van de Egyptische autoriteiten – voor het merendeel moslim – en een massa verzamelde christenen.

Het stuk uit *Handelingen* dat we vandaag beluisterden, bevat een opmerkelijk zinnetje: "Zij allen – de apostelen, de vrouwen en de familie – bleven eensgezind volharden in het gebed." Reeds toen zag men de waarde in van intens en eensgezind gebed, zeker in crisissituaties. Ook Grieken, Romeinen en tal van andere "heidense" volkeren richtten allerlei gebeden tot hun goden. Sommige daarvan kunnen ons nog altijd ontroeren.

Van hun kant zochten de vroege christenen hun inspiratie bij hun Joodse voorgangers en bij Jezus zelf. Denk aan de Oud-Testamentische psalmen, die, zoals blijkt uit tal van papyrusdocumenten, heel populair waren, of aan Jezus' "Onze Vader." Anderzijds heeft het Johannesevangelie in zijn 17de hoofdstuk een aangrijpend gebed bewaard dat Jezus tijdens zijn afscheidsrede rechtstreeks richtte tot Zijn Hemelse Vader. We konden er vandaag een passage uit aanhoren. Doorgaans spreekt men in dit verband van Jezus' "Hogepriesterlijk gebed." Eerst bidt Hij voor zichzelf, vervolgens voor Zijn leerlingen en tenslotte voor alle gelovigen. Het was bij die gelegenheid dat Hij uitdrukkelijk vroeg om eenheid onder Zijn volgelingen: "Heilige Vader, bewaar in Uw naam degenen die

Gij Mij hebt gegeven, opdat zij één mogen zijn zoals Wij,” een geliefkoosde passage bij allen die bekommerd blijven om de hereniging van de christelijke kerken.

Het “Hogepriesterlijk gebed” moet men rustig tot zich laten doordringen. Nergens in de evangeliën voelt men beter de verbondenheid met God. Merkwaardig toch hoe Jezus’woorden inzicht bieden, troost en sereniteit, dingen die de mens van vandaag meer dan ooit nodig heeft. En dan te bedenken dat de “maker” van dit gebed zich op dat moment in de meest kritieke fase van zijn leven bevond.

Niemand, Geachte Medegelovigen, had er ook maar het flauwste vermoeden van dat nog geen twee weken na de Hemelvaart datzelfde Jerusalem, met zijn honderden bedevaarders uit alle windstreken, getuige zou worden van wat men gerust de Big Bang van Jezus’ Kerk mag noemen, een explosie van enthousiame die op termijn het aanschijn van de wereld zou veranderen.

Hans.Hauben@kuleuven.be